

Datum
2023-05-17

Adress
August Palms Plats 1

Diarienummer
STK-2023-328

Yttrande

Till
Klimat- och
energidepartementet

Remiss från Klimat- och näringslivsdepartementet - Omarbetat direktiv om luftkvalitet och renare luft i Europa - förslag från Europeiska kommissionen

KN2023/00745

Sammanfattning

Malmö stad är positiv till förslaget gällande ett nytt direktiv om luftkvalitet och renare luft i Europa. Malmö stad bedömer att en förbättrad lagstiftning och anpassning till Världshälsoorganisationens nya rekommendationer ger bättre förutsättningar att skydda människors hälsa och förbättra miljön inom Europa. Vidare ser Malmö stad det som möjligt att uppfylla kommissionens förslag till skärpta luftkvalitetsnormer inom staden utan större åtgärder eller tillkommande ekonomiska kostnader.

Yttrande

Malmö stad ställer sig positiv till kommissionens förslag gällande ett nytt direktiv om luftkvalitet och renare luft i Europa. Malmö stad bedömer att en förbättrad lagstiftning och anpassning till Världshälsoorganisationens nya rekommendationer ger bättre förutsättningar att skydda människors hälsa och förbättra miljön inom Europa. Då luftföroreningar har en gränsöverskridande karaktär behöver alla medlemsstater vidta åtgärder för att minska riskerna för befolkningen i Europa, och där ett gemensamt regelverk kommer underlätta genomförandet.

Malmö stads beräkningar och kontinuerliga mätningar tyder på att kommissionens förslag till skärpta luftkvalitetsnormer kommer vara möjliga att uppfyllas framöver inom kommunen. Från Malmö stads perspektiv innebär förslaget inte några större åtgärder eller ekonomiska konsekvenser utöver de ordinarie utgifter för kontroll av luftkvalitet som redan utförs i Malmö i nuläget.

Med ovanstående sagt vill Malmö stad framföra följande synpunkter angående gränsvärden:

Lägre gränsvärde som årsmedelvärde samt en utvärderingströskel bör finnas för svaveldioxid (SO₂). Nedfallet av svavel är fortfarande högre än den naturliga bakgrundsnivån (förindustriell nivå). Det innebär att utsläppen i Europa är högre än vad naturen klarar av. I de nya miljökvalitetsnormerna och i EU-direktivet saknas ett gränsvärde

(årsmedelvärde) för svaveldioxid där halten begränsas. Den norm som finns för skydd av växtlighet på $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$ är för hög för att minska nedfallet till en nivå som naturen klarar av. En nivå som är acceptabel skulle möjligen kunna vara det gamla miljömålet på $5 \mu\text{g}/\text{m}^3$ eller ännu lägre. Även en utvärderingströskel för svaveldioxid (årsmedelvärde) bör finnas med för att inte en orimlig mätinsats ska krävas för att bestämma hur situationen ser ut.

Ett gränsvärde bör finnas för ozon (O_3). I förslaget finns inga tydliga gränsvärden (miljö kvalitetsnormer) för ozon. Ozon är en reaktiv fotooxidant som stör både växter och människor. Speciellt människor med astma påverkas. Det borde finnas ett eller flera tydliga gränsvärden, som minskar risken för påverkan på natur och människor.

Diskussion om gränsvärde för ultrafina partiklar (UFP). Malmö stad är positiv till en ökad diskussion om luftföroreningar som i dag inte har ett gränsvärde men som har en stark hälsokoppling, till exempel ultrafina partiklar. Partiklar anses vara de luftföroreningar som påverkar människors hälsa mest. Ultrafina partiklar är de minsta partiklarna och bildas vid förbränning av olika bränslen. Då ultrafina partiklar är en förorening som främst kommer från lokala källor har Malmö stad större påverkansmöjligheter för att minska Malmöbornas exponering jämfört med föroreningar som domineras av långväga transport som ozon och större partiklar som till exempel $\text{PM}_{2,5}$.

Överträdelse och rätt till ersättning (Artikel 28). Medlemsstaterna ska säkerställa att fysiska personer som drabbas av hälsoskador till följd av en överträdelse av artiklarna 19.1–19.4, 20.1 och 20.2, 21.1 andra stycket och 21.3 i detta direktiv av de behöriga myndigheterna har rätt till ersättning. Artikel 19.1-4 föreskriver sammanfattningsvis skyldighet för medlemsstaterna att upprätta luftkvalitetsplaner för berörda zoner där gränsvärde överskrids. Artikel 20.1-2 uppställer krav på medlemsstaterna att upprätta kortsiktiga åtgärdsplaner om det i viss zon finns risk för överskridanden av tröskelvärden för larm. I artikel 21.1 andra stycket regleras krav på att utforma gemensamma insatser, såsom gemensamma eller samordnade luftkvalitetsplaner enligt artikel 19 och artikel 21.3 reglerar motsvarande gemensamma kortsiktiga åtgärdsplaner.

Malmö stad anser att det är oklart vad det är som kan utgöra en sådan överträdelse av de ovan nämnda bestämmelserna som kan föranleda rätt till ersättning. Det behöver klargöras om överträdelsen avser underlåtenhet att upprätta planer alls eller inom rätt tid och/eller brister i effektiviteten i de åtgärder som ska anges i planerna. Om ett ersättningsanspråk stöds av bevis som visar att den överträdelse är den mest sannolika förklaringen till att den personen lidit skada, ska orsakssambandet mellan överträdelsen och uppkomsten av skadan presumeras. Den svarande offentliga myndigheten ska kunna motbevisa denna presumtion. Svaranden ska särskilt ha rätt att bestrida relevansen av den bevisning som den fysiska personen åberopar och trovärdigheten i den framlagda förklaringen. Det väcker i sin tur frågor om vilken typ av bevisning som ska anses tillräcklig, när symptom först kan ha uppkommit för att kunna vara aktuella, hur man hanterar underliggande sjukdomar etcetera.

Malmö stad anser mot denna bakgrund att det bör utredas om förslaget till artikel 28 kan uppnås på annat sätt.

Ordförande

.....
Katrin Stjernfeldt Jammeh
.....

Sekreterare

.....
Pernilla Mesch
.....

Vänsterpartiet anmäler att de avser lämna in ett särskilt yttrande till protokollet.